

نگاه

سهم زنان از صندلی‌های سبز مجلس ۹۴

● **فائزه توکلی**: نقش زنان در قانون‌گذاری و شرکت گسترده آنان در انتخابات مجالس پارلمانی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در کشورهای خاورمیانه زیر ۱۰ درصد و در کشورهای اروپایی تا بالای ۵۰ درصد کرسی‌های نمایندگی را زنان تشکیل می‌دهند، در بسیاری از کشورها نیز با توجه به مکانیزه‌شدن خدمات خانگی، حضور زنان در اجتماع و فعالیت دوشادوش با مردان از ضروریات جوامع پیشرفته و درچارا رشد شده است. پتانسیل زنان که در اغلب کشورهای دنیا ۵۰ درصد از جمعیت را به خود اختصاص داده‌اند، در تعیین سرنوشت کشورها قطعاً دخالت دارد. در ایران با گذشت حدود ۹ دوره از مجلس، درصد حضور زنان در مجلس نمایندگان بسیار پایین و حدود سه درصد است و این در حالی است که در کشورهای همسایه مانند افغانستان با پروسه خاص تاریخ معاصرشان، ۲۵ درصد کرسی‌های نمایندگی را زنان اشغال کرده‌اند.

نخستین کشورها

نیوزیلند اولین کشوری بود که حق رای زنان را به رسمیت شناخت. در سال ۱۸۹۳، زنان برای نخستین‌بار در انتخابات ملی آن کشور شرکت کردند، اما تا سال ۱۹۱۹، زنان در نیوزیلند حق نامزدی در مجلس را نداشتند. در سال ۱۸۶۶، زنان بریتانیا نیز دادخواستی را برای شرکت در انتخابات مجلس ارائه کردند. پارلمان بریتانیا، نخست عقیده داشت که دخالت زنان در سیاست، زندگی سیاسی را مبتذل کرده و درعین‌حال ثبات خانواده را از میان می‌برد. در سال ۱۸۶۷، نخستین جامعه ملی حق رای زنان تأسیس شد. اعضای این جامعه که به سافروچت‌ها معروف شدند، هواخواه حق رای زنان بودند و دادخواست‌هایی به پارلمان بریتانیا ارائه دادند تا در سال ۱۹۰۳ جنبش حق رای زنان توسعه یافت و در نهایت در سال ۱۹۱۸، بریتانیا حق رای زنان را به رسمیت شناخت. در ایالات‌متحده آمریکا در سال ۱۸۲۰، بیش از دوهزار زن آمریکایی خواستار اعطای حق رای برابر با مردان شدند. این تقاضانامه مورد اعتنای دولت آمریکا واقع نشد تا اینکه در سال ۱۹۲۰، ویلسون، رئیس‌جمهور ایالات‌متحده، نوزدهمین متمم قانون اساسی آن کشور را به مجلس سنا رساند و زنان برای اولین‌بار به حق رای برابر با مردان دست یافتند. در ایتالیا پس از پایان جنگ جهانی دوم در سال ۱۹۴۵، زنان حق رای برابر با مردان کسب کردند. در فرانسه شارل دوگل در سال ۱۹۴۴، برای نخستین‌بار حق رای زنان در فرانسه را به رسمیت شناخت. در هند، کنگره ملی هند به رهبری مهاتما گاندی، از حق رای زنان پشتیبانی کرد و پس از استقلال هندوستان، در سال ۱۹۵۰، زنان هندی برای نخستین‌بار حق رای به دست آوردند. در ژاپن در سال ۱۹۱۹، نخستین انجمن طرفدار حق رای زنان تأسیس شد. سرانجام در سال ۱۹۴۸، قانون اساسی جدید ژاپن حق رای برابر زنان را به رسمیت شناخت. در چین، مانو، از طرفداران جنبش هواخواه حق رای زنان در چین بود. پس از تأسیس جمهوری خلق چین در سال ۱۹۴۹، زنان برای نخستین‌بار حق شرکت در انتخابات را یافتند. در کشورهای عربی مانند عربستان سعودی تاکنون حق رای زنان در انتخابات به رسمیت شناخته نشده است و اکثر زنان این کشور شناسنامه ندارند؛ در کشورهای حاشیه خلیج‌فارس مانند عمان و بحرین و امارات، از سال ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۶ زنان برای نخستین‌بار اجازه شرکت در انتخابات را یافتند. در ایران پس از نهضت مشروطه، در نخستین نظام‌نامه انتخابات، زنان از حق رای اعم از انتخاب‌شدن یا انتخاب‌کردن محروم ماندند. در نظام‌نامه مجلس شورا زنان در ردیف خارج‌شدگان از دین اسلام، دیوانگان، تبعه خارج، دزدان و قاتلان، گدایان و متکدیان و اشخاصی که کمتر از ۲۰ سال داشتند، فاقد حق رای شناخته شدند. در دور دوم مجلس شورای ملی، ماده چهارم نظام‌نامه انتخابات به بحث و بررسی گذاشته شد، اما هشار دادند که اعطای حق رای به زنان به بی‌ثباتی سیاسی و هرج‌ومرج اجتماعی خواهد انجامید. در مهرماه ۱۳۳۱، جراید عصر تهران با تیتیر درشت نوشتند که «لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی در هیات دولت به تصویب رسید» که حق رای زنان در آن دیده شده بود.

روند و شرایط کنونی

در دوره اول مجلس‌شورای اسلامی، چهار زن فقط از حوزه انتخابیه تهران روانه مجلس شدند. در دومین دوره مجلس‌شورای اسلامی هم مجدداً زنان دور اول انتخاب شدند. در دوره چهارم مجلس‌شورای اسلامی نسبت به سه دوره قبل، تعداد بیشتری از زنان به مجلس راه یافتند. در دوره ششم مجلس‌شورای اسلامی ۱۳ نماینده زن از ۲۹۷ نماینده به مجلس راه یافتند. تعداد نمایندگان زن در مجلس هفتم هم مانند مجلس ششم ۱۳ نفر بود، در مجلس هفتم ۱۴ نفر و در مجلس هشتم با افت حدود ۵۰ درصدی نسبت به مجلس پیشین هشت نفر بود. در مجلس هشتم تعداد نمایندگان زن با هشت نفر مجدداً تشکیل شد. در مجلس نهم یک نفر به تعداد پیشین اضافه و تعداد نمایندگان زن تنها ۹ نفر از ۲۸۸ نماینده بود. با توجه به تعداد اندک نمایندگان زن در مجالس ۹ گانه پیشین، انتظار آن می‌رود در راستای توسعه فراگیر و استفاده از پتانسیل‌های کمی و کیفی زنان در مجلس دهم تا حدود ۳۰ درصد صندلی‌های سبز مجلس، به عبارتی پنج درصد از افغان‌ها بیشتر به زنان اختصاص داده شود و ماموطن خشنود شود.

حامد طیبی: وقتی صحبت از فعالیت سیاسی می‌شود، حتماً عملکرد زنان، به‌ویژه در دو دهه اخیر، مقابل دیدگان قرار می‌گیرد. با تغییرات ایجادشده در جامعه ایران پس از دوم خرداد ۷۶، افزایش تحصیلات عالی زنان و دانش‌جویان دختر و حضور در صحنه‌های سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و حتی اقتصادی، گرایش نیمی از جمعیت ایران به کار سیاسی هم افزایش یافت که نمود روشنی در این سال‌ها در وقایع مهم سیاسی داشته است. این فعالیت در پنج سال اخیر، کمتر نمود و بروز یافت. اشرف بروچردی از فعالان سیاسی اصلاح‌طلب که سابقه معاونت اجتماعی و امور شوراهای وزارت کشور دوران اصلاحات را در کارنامه دارد در گفت‌وگو با «شرق» به سؤالاتی دراین‌باره پاسخ داد. عضو هیات علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، معتقد است زنان برای فعالیت خود نیازمند فضای مناسب و درنظرگرفتن تمهیداتی در ساختار حقوقی و انتخاباتی کشور هستند.

❧ **چرا فعالیت سیاسی زنان در سال‌های اخیر به نسبت دوران اصلاحات، کاهش یافته است؟**
کاهش فعالیت را به‌هیچ‌وجه قبول ندارم، اما تغییر در مدل فعالیت زنان و نوع آن اتفاق افتاده است.

❧ **منظور شما فعالیت در سازمان‌های مردم‌نهاد و فضای اجتماعی است؟ اسم آن که فعالیت سیاسی نیست.**

اگر فعالیت‌ها در دوران اصلاحات و البته در مقطع انتخابات ریاست جمهوری دهم عمدتاً صیغه سیاسی کامل داشت، امروز نیمه‌سیاسی – نیمه‌اجتماعی شده است. فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد، مشارکت در بسیاری از امور و تعیین سرنوشت است که در سطح کلان به سود حوزه سیاسی است.

❧ **چرا این تغییر رویکرد اتفاق افتاده است؟**
هشت سال دوران احمدی‌نژاد، فعالیت سیاسی را به طور مشخصی محدود کرد. اجازه داده نمی‌شد کسی با نام فعال سیاسی و به معنای تخصصی آن فعالیت کند.

وقتی به طور کلی، سهم زنان در تشکلهای سیاسی و مدیریت‌های کلان سیاسی ناچیز باشد، اعمال محدودیت باعث می‌شود تا همان سطح ناچیز هم به سمت صفر میل کند. ضمن اینکه همه رازین‌ها و مشاوره‌ها به مسئولان اجرایی و تقنینی درباره درنظرگرفتن «تبعیض مثبت» و ارائه سازوکار حقوقی برای دادن سهمیه به زنان، تقریباً بی‌نتیجه مانده است. حتی رئیس‌جمهور فعلی این شعار و برنامه را در انتخابات ارائه کرد و بدنه دولت هنوز نسبت به این مسئله تحرک مشخصی را انجام نداده‌اند.

❧ **تشکلهای اصولگرا که مشکلی برای فعالیت نداشتند، چرا این‌طور به نظر می‌رسد که معدود زنان فعال در آنها هم مثل گذشته در عرصه حضور ندارند؟**
در مورد آنها به نظر می‌رسد بیشتر گرایش فکری‌شان در عراق نیز چنین کاری صورت گرفته است؛ چندی قبل نخستین شهردار زن در بغداد هم معرفی شد. این رویکرد به‌نوعی ظرفیت‌سازی برای دیده‌شدن زنان در مشاغل رسمی سیاسی به‌شمار رفته و جامعه را با مواهب حضور زنان در ساختار حقوقی کشور آشنا می‌کند. در ایران اما در برابر چنین اتفاقی، مقاومت جدی وجود دارد. با اینکه رئیس فعلی مجلس نیز با افزایش حضور زنان در مجلس مشکلی ندارد اما افراد دیگری که نفوذ زیادی دارند، با این موضوع موافق نیستند. همچنین هیچ سازوکار حقوقی برای این ظرفیت‌سازی، ایجاد نشده است. ایران نیز در کنفرانس بین‌المجالس متعهد شده که حداقل اقدامات لازم را برای تحقق سهم ۲۵ درصدی زنان در مجلس به انجام برساند اما تلاش عملی برای تحقق آن دیده نمی‌شود. به‌نظر می‌رسد در این شرایط، وظیفه اصلاح‌طلبان سنگین‌تر است. رهبران این جریان می‌توانند این مکانیزم را در فهرست انتخاباتی خود در رقابت‌های مجلس دهم فعال کنند و از همان ابتدا در فهرست‌های انتخاباتی زنان بیشتری را در لیست قرار دهند؛ به‌عنوان مثال بین ۲۵ تا ۳۰ درصد فهرست‌های خود را به زنان اختصاص داده و حتی از هم‌انگون، به تمهیدات لازم برای یافتن چهره‌های موردنظر خود بپندیشند. فعالان حوزه زنان نیز باید فعالاته به این حوزه وارد شوند و چهره‌های شاخص مدنظر خود را برای ثبت‌نام ترغیب کنند. این رویکرد می‌تواند هم از سوی شورای هماهنگی جبهه اصلاحات و شورای

مشورتی به سطوح پایین‌تر اعلام شود و هم احزاب اصلاح‌طلب می‌توانند، ظرفیت‌های درونی خود را فعال کنند. می‌دانیم ساختار احزاب در کشور ما درانه است و سازوکار لازم در آنها برای پرداختن به زنان و حقوق آنان فراهم نشده است. ارائه برنامه و راهکار در این حوزه از سوی احزاب و پیشنهاد آن به دولت می‌تواند به ظرفیت‌سازی حقوقی در این حوزه کمک کند. اما موضوع مهم دیگر، افکار عمومی است که باید روی آن هم کار کرد. پذیرش اینکه یک زن هم می‌تواند نمایندگی مجلس را داشته باشد، بین بسیاری از ایرانیان هنوز جا نیفتاده است. یعنی اگر در شهری قرار باشد بین زن و مرد کاندیدا انتخاب کنند، انتخاب از روی شایستگی نخواهد بود و حتی زنان هم ممکن است، کاندیدای مرد را ترجیح بدهند. اینکه زنان هم می‌توانند همانند مردان به فعالیت‌های رسمی سیاسی و مدیریتی بپردازند، باید در جامعه نهادینه شود. در انتخابات آینده از جریان اصلاح‌طلبی انتظار می‌رود در درون تشکیلات خود دست به این ظرفیت‌سازی بزند و پیام برابری توانمندی و شایستگی زنان و مردان را به جامعه منتقل کند. نکته پایانی اینکه باید نوع انتخاب و معرفی زنان با درنظرداشتن سوابق، تخصص و کیفیت

سیاست

اشرف بروچردی

اشرف بروچردی در گفت‌وگو با «شرق»

فعالیت سیاسی زنان کاهش نیافته است

تغییر کرد. در مقطعی به سبب شتاب تحولات زنان و فشاری که از سوی نیمی از جمعیت جامعه وارد می‌شد، ناگزیر با جماعت همراه شدند و برای اینکه نشان دهند مشکلی با فعالیت‌های سیاسی زنان ندارند، به زنان حاضر در تشکله‌ها امکان بیشتری برای فعالیت داده بودند. اما در دولت‌های نهم و دهم به حوزه سیاست رویکرد ایدئولوژیک داده شده و مبنای آن این بود که زن خانه‌دار باشد و در خانه بنشیند که تا موضوع دورکاری زنان هم پیش رفت. البته آنها امروز هم در مجلس نماینده زن دارند اما تلاشی برای حقوق اجتماعی و سیاسی از سوی همان نمایندگان زن دیده نمی‌شود.

❧ **کاهش فعالیت احزاب به‌ویژه در سال‌های ۸۸ تا ۹۲، امری مشخص است اما فعالیت زنان از همان حد متوسط هم، کمتر دیده شد.**
البته زن‌ها در هیچ مقطعی در قالب حزب به معنای خاص آن نتوانستند به عدد قابل‌توجهی از منظر تعداد و سطح فعالیت دست پیدا کنند.

❧ **کاهش فعالیت احزاب به‌ویژه در سال‌های ۸۸ تا ۹۲، امری مشخص است اما فعالیت زنان از همان حد متوسط هم، کمتر دیده شد.**

البته زن‌ها در هیچ مقطعی در قالب حزب به معنای خاص آن نتوانستند به عدد قابل‌توجهی از منظر تعداد و سطح فعالیت دست پیدا کنند.

❧ **حزب مشارکت، سهمیه ۳۰ درصدی برای زنان در نظر گرفت.**
مشارکت هم در سنوات اخیر، این سهم را لحاظ کرد و حضور زنان در آن پررنگ‌تر شد. اما امروز می‌بینیم حضور زنان در بین احزاب دیگر نیز پررنگ شده است. شورای مرکزی احزاب یا اعضای مؤسس به این

مطرح کردند. گفتیم شرایط زنان مثل یک مسابقه دو میدانی است که دست و پای زن‌ها را بسته‌اند و می‌گویند با مردان مسابقه بدهید. در هشت سال جنگ، زنان نقش اول را بازی کردند چه در اعزام به جبهه، چه تحمل مصائب و مسائل جنگ و چه در همراهی با پدران، همسران و پسرانشان برای اعزام به جبهه، بعد از جنگ که بنا داشتند وارد امور اداره کشور شوند، با پرشدن همه پست‌ها توسط مردان مواجه شدند. وقتی نسبت به این مسئله معترض شدند، اعلام شد که زنان تجربه مدیریتی ندارند؛ به هر حال شروع این فعالیت‌ها در دوره آقای هاشمی بود که ایشان مشاور امور زنان را انتخاب کرد اما در دوره آقای خاتمی، مرکز مشارکت امور زنان تأسیس شد. سرکار خانم دکتر ابتکار هم که معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان محیط‌زیست شد.

❧ **اخیرا برخی فعالان سیاسی زن مثل خانم راکعی و دیگران از فعالیت برای گرفتن نیمی از کرسی‌های مجلس با ۳۰ درصد آن سخن می‌گویند. جدا از کاندیداهای منفرد، فهرست اصلاح‌طلبان در سراسر کشور با چنین رویکردی بسته خواهد شد؟**

موضوع اول، در نظرگرفتن سازوکار حقوقی برای این مسئله است و منظور ایشان قانونی‌شدن و اگذار کردن ۳۰ درصد کرسی‌ها به زنان است. این مسئله توسط جمعی از ما به مجمع تشخیص مصلحت نظام که مشغول بررسی سیاست‌های کلی انتخابات است، ارجاع شد. خود آقای هاشمی و آقایان عارف و مجید انصاری هم با این موضوع موافق هستند؛ اما گویا جمع‌بندی اعضای مجمع در نظرگرفتن سهمیه نیست!

❧ **حداقل خود احزاب اصلاح‌طلب که می‌توانند در فهرست‌های انتخاباتی مجلس دهم در حوزه‌های مختلف، این رویکرد را دنبال کنند. در این‌باره صحبتی شده است؟**
بله در کمیت‌های که زیر نظر شورای هماهنگی جبهه اصلاحات فعال است و با نظر رهبران اصلاحات، این مسئله مورد بحث قرار گرفته و احتمالاً ۲۵ درصد ظرفیت فهرست‌ها در حوزه‌های مختلف به زنان اختصاص خواهد یافت، اما مشخص است که این به مفهوم در اختیارگرفتن ۲۵ درصد کرسی‌های مجلس نیست.

❧ **معتقد هستید زنان که نیمی از جمعیت ایران را تشکیل می‌دهند، به مدیران و نامزدهای زن اقبال نشان می‌دهند؟**

معلوم است که رای می‌دهند. اینکه چرا دیده نمی‌شود من باری دارم که از معبر تجربه کار اجرایی به آن رسیده‌ام. تا وقتی خانم‌ها در حوزه مدیریت اجرایی کشور مسئولیت نداشته باشند، حضور پررنگ آنها را در هیچ‌کجا نمی‌بینید. یعنی در مجلس و قوه قضائیه هم نمی‌توانند صدای بلند داشته باشیم؛ چون خانم‌ها در حوزه اخذ تصمیمات سیاسی و اجرایی کلان حاضر نیستند .

منهای پایتخت

روستاهای اردکان خسارت دیده‌اند

● **ایستا**: حسین اسماعیلی رئیس ستاد بحران شهرستان اردکان از خسارت ۳۰ میلیارد ریالی بارندگی و سيل اخیر به روستاهای شهرستان اردکان خبر داد. او در نشست فوق‌العاده ستاد بحران شهرستان گفت: در یک هفته اخیر بارش شدید باران باعث جاری‌شدن سیل در برخی روستاهای بخش خرقان شهرستان اردکان شد که بیش از ۳۰ میلیارد ریال خسارت به‌بار آورد. او خاطر‌نشان کرد: بیشترین خسارت‌ها به روستاهای مرزعه‌میرها، هامانه، سنگرد، خرقان، جامتک، انجیرآوند، گزستان و پتکستان از توابع بخش خرقان وارد شده است. او بیان کرد: اکپ‌های امداد‌رسان ضمن گشودن جاده‌های مواصلاتی روستاهای بخش خرقان و بازسازی و احیای شبکه آب آشامیدنی، پیگیر حل و رفع مشکلات کشاورزان و اهالی این روستاها هستند.

آل‌سعود؛ قبیله‌ای با مذهب خرافی

● **مهر**: یکی از مراجع تقلید شیعیان گفت: آل‌سعود دارای یک رژیم قبیله‌ای است و مذهب آنها خرافی و باطل است. آیت‌الله حسین نوری همدانی مفسد را کسی دانست که نظم اجتماعی را برهم می‌زند و اظهار کرد: کسانی که داعش را جبهه هستند. او گفت: کشورهای دیگر فرستادند، فاسد هستند. او گفت: توطئه‌ها و نقشه‌های شوم دشمنان را باید جدی گرفت و نسبت به آنها آگاه بود؛ در‌حال‌حاضر جنگ میان عربستان و یمن نتیجه همین فعالیت دشمنان اسلام است و موجب شده اسرائیل و آمریکا در حاشیه امن قرار بگیرند. او با بیان اینکه آل‌سعود در برابر کفار سر تسلیم فرود می‌آورد و به خود‌های حمله می‌کند، افزود: مفتی‌های سعودی سرکرده آمریکا هستند و بدون آن نمی‌توانند خود را اداره کنند.

آسفالته بخشی از هورالعظیم

● **مهر**: عبدالرضا سعیدی‌نیا فرماندار هویزه گفت: شرکت نفت بخشی از هورالعظیم را برای فعالیت‌های خود آسفالته کرده است. او افزود: در‌حال‌حاضر تمامی فعالیت‌های شرکت نفت در هورالعظیم متوقف نشده است. به دستور استاندار تنها بخشی از فعالیت‌های شرکت نفت متوقف شده است. فرماندار هویزه تصریح کرد: در‌حال‌حاضر به دستور استاندار بخش عملیات‌های جاده‌سازی شرکت نفت در تالاب هورالعظیم متوقف شده است.

تجربه لحظات گرم و صمیمی

در شعبه نیاوران

نیاوران: خیابان دکتر باهنر (نیاوران)
قبل از دوراهی درازشیب
تلفن : ۰۲۲۷۷۴۴۰۰-۰۲۲۷۷۴۴۰

www.leon1960.com